גמ' הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים. אינו מופר כל הנדר כדאמרינן בהקמה דאם קיים מקצתו קיים כולו אי נמי אינו מופר כלל אפילו לתאנים וכמו שכתבתי במשנתנו: **מה יקימנו ממנו.** דמשמע דבמקצתו דהיינו ממנו הוקם כולו דיקימנו הכי משמע אף יפרנו נמי אע"ג דלא משמע הכי אפ"ה הא איתקוש: **אבל חכמים אומרים מקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר** זו היא גירסת הספרים. ולפי זה הא דתנן הפר לתאנים אינו מופר כל הנדר קאמר אבל מה שהפר הופר דאי אינו מופר כלל מאי קאמרי רבנן מה הפרה מה שהפר הופר דמשמע דכ"ע מודו בהפרה ולא איצטריך להו לרבנן אלא לאקשויי הקמה להפרה דהא בהפרה גופה פליג תנא דמתניתין אלא ודאי לפי גרסא זו משמע דכולהו מודו מה שהפר הופר. אבל בתוספתא (פ"ז ה"ז) לא משמע הכי דתניא התם נדרה מן התאנים ומן הענבים הפר לתאנים ולא הפר לענבים וחשבה אסורה בין בתאנים בין בענבים אלמא אינו מופר כלל קאמר. לפיכך נראה גרסת קצת ספרים עיקר דגרסי הכי אבל חכמים אומרים מה הפרה מה שהפר לא הופר אף הקמה מה שקיים לא קיים וכן גרסת הרב רבינו משה בר נחמן ז"ל בהלכותיו: **אמר רבא ר"ש היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד.** בפרק שבועת הפקדון היא דתנן התם (שבועות לו:) היו חמשה תובעין אותו ואמר שבועה שאין לך בידי ולא לך ולא לך חייב על כל אחד ואחד ר"ש אומר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד הכא נמי לא חשיבי ליה שני נדרים עד שתאמר שאני טוועמת לכל אחד ואחד אבל אם אמרה קונם שאני טוועמת לא תאנה ולא ענבה לר"ש נדר אחד הוי ולרבנן הוו להו שני נדרים וכבר כתבתי למעלה בפ' פותחין (דף סו. ד"ה ולענין) דקיי"ל כר"ש: **מתני' יודע אני שיש נדרים.** שמה שנדרה אשתי הוי נדר גמור אבל אני יודע שיש מפירין שהבעל מפר שום נדר לא על עינוי נפש ולא שבינו לביתה: **יפר.** לאחר מכן כשנודע לו שהבעל יכול להפר יפר תוך אותו יום שיודע לו דעד ההוא יומא לא קרינא ביה יום שמעו [במדבר ל:]: **יודע אני שיש מפירין.** שיש מקצת נדרים שהבעלים מפירין אותן: **אבל איני יודע שזה נדר.** שזה מאותן נדרים שהבעל מפר: **ר"מ אומר לא יפר.** איכא מ"ד דלא יפר כלל קאמר לא היום ולא אחר שהודיעוהו שהוא יכול להפר היום דלא מקרי יום שמעו שיהא מפר אלא כשהוא יודע שהוא יכול להפר ולאחר שהודיעוהו שהוא יכול להפר נמי לא יפר משום דידיעה קמייתא לגבי שלא יוכל להפר אחר מכאן יום שמעו מקרי וכבר עבר וחכ"א יפר ביום זה דסבירא להו דמקצת ידיעה ידיעה ככל ידיעה אבל כל שעבר יומו אוב אינו מפר דיומא קמא יום שמעו מקרי לענין שיכול להפר בו ולענין שאינו יכול להפר מכאן ולהבא. ואיכא מ"ד דכי אמר ר"מ לא יפר דוקא ביום שלאחריו קאמר אבל בו ביום מפר בידיעה זו דס"ל דכיון שהוא יודע שיש נדרים ויש מפירין ידיעה גמורה מקריא אע"פ שאינו יודע שזה נדר וחכמים אומרים יפר ביום שלאחריו דסבירא להו דכיון דביומא קמא לא הוה ידע שזה נדר לא מקריא ידיעה: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא.** (מי) שהרג את הנפש בשוגג אינו גולה דמדכתיב בלא ראות משמע דכאן הוא בלא ראות אבל במקום אחר יכול לראות: **רבי מאיר אומר לרבות את הסומא.** דכיון דאית ליה מקצת ידיעה שמרגיש הוא כשבא זה אצלו אע"פ שאין לו ידיעה גמורה שאינו רואהו אפ"ה הוי ככל ידיעה. ולפירושא קמא דפרישנא במתניתין הכי פריך מדר"מ אדר"מ ומדרבי יהודה אדרבי יהודה דהכא אמר ר"מ בלא ראות לרבות את הסומא אע"ג דלית ליה ידיעה שלימה דקסבר מקצת ידיעה ידיעה וכמתני' תני דאינו יכול להפר בידיעה זו בו ביום אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה והכא אמר ר' יהודה בלא ראות פרט לסומא אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה וכמתניתין אמרי רבנן דהיינו ר' יהודה דהוא בר פלוגתיה דר"מ יפר בו ביום באותה ידיעה אלמא ס"ל דמקצת ידיעה ככל ידיעה וישא דקתני דיפר ביום שלאחריו לא קשיא דסבירא לן דכל שאינו יודע שיש מפירין אפילו מקצת ידיעה לא הוי. ולפירושא בתרא דפרישנא במתניתין ר"מ דאמר לא יפר ביום שלאחריו קאמר ורבנן דפליגי עליה נמי ביום שלאחריו קאמרי משום דמקצת ידיעה לאו ככל ידיעה דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא אדרבא

הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר אישה יקימנו ואישה יפרנו מה יקימנו ממנו אף יפרנו ממנו ורבי ישמעאל מי כתיב יפר ממנו ורבי עקיבא מקיש הפרה להקמה מה הקמה ממנו אף הפרה ממנו אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן זו דברי רבי ישמעאל ור' עקיבא אבל חכמים אומרים אמקיש הקמה להפרה מה הפרה מה שהפר הפר אף הקמה מה שקיים קיים: אמרה קונם תאנה: אמר רבא מתני' [ב]רבי שמעון היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: מתני' [ג]יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר ר' מאיר אומר לא יפר וחכמים אומרים [ד]יפר: גמ' ורמינהו [ה]בלא ראות [ו]פרט לסומא דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר לרבות את הסומא אמר

עד שיאמר שבועה (ג) **של כל אחד ואחד.** דאמר שבועה לא לך שבועה לא לך דמייב על כל אחד ואחד קרבן: **מתני' יודע אני שיש נדרים.** שאדם יכול לנדור: **אבל איני יודע שיש מפירין.** שאום אדם בעולם יכול להפר נדר ואחר כן נודע לו שהפרה מועלת: **יפר לה.** לאחר זמן כשנודע שיכול להפר דכיון דלא היה יודע שיכול להפר מעיקרא לא קיימן ביה ביום שמעו אלא השתא באותו יום שנודע לו שיכול להפר לה: **יודע אני שיש מפירין.** שהפרה מועלת לנדר אבל איני יודע אם נדר זה נדר גמור הוא ונמנע ולא הפר בו ביום: **ר"מ אומר לא יפר.** לאחר זמן כשנודע לו שנדר הוא וצריך הפרה דהואיל והוא ידע בעיב הפרה ולא הפר פושע הוא (ד) מ"מ אי נדר הוא שפיר עביד דמפר אי לאו נדר הוא מאי איכפת ליה מאי דהפר ואיכא מקצת שמיעה ככל שמיעה: **וחכמים אומרים יפר.** הואיל ולא הודר הדבר ואע"ג דאיכא מקצת שמיעה אינה ככל שמיעה. חכמים דמתניתין היינו רבי יהודה: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא.** שהרג בשוגג שאינו גולה (ה) דאמר בלא ראות זה שהרגו לא ראהו דאילו ראהו לא היה הורגו מכלל דיש שפק בידו לראות ואינו רואה דאינו גולה (דאמר) [דסד"א] מקצת ידיעה לסומא באונסתא דליבא תליא דרוב סומין מציינים לקול הברה מהיכן היא יוצאה ואותה קצת ידיעה בכלל ידיעה היא דקרא לא מיירי אלא היכא דידע לאבריה דהוה התם אלא דלא מיכון למיקטליה

כדכתיב

הפר לתאנים אינו מופר. קסבר הפרה במקצת לאו שמה הפרה עד שיפר אף לענבים: **קונם תאנה זו שאיני טוועמת וענבה זו שאיני טוועמת הרי אלו שני נדרים.** הואיל וחילקה טעימה בינתים אם קיים לענבים לא קיים לתאנים וחייב עליהן שני לאוין (ה): **גמ' אף יפרנו ממנו.** ואם הפר למקצתו הפר כולו: ולר"ע רבי ישמעאל קמהדר גבי יפרנו מי כתיב יפר ממנו גבי הקמה איכא למדרש הכי דהא כתיב יקימנו לשון יקיים ממנו (ו) (דלא שויה רבנן למימר דהקמה עיקר): **זו דברי ר' ישמעאל ור"ע.** דתרוייהו מודו בהקמה אבל חכמים אומרים מקיש הקמה להפרה מה הפרה במקצת מה שהפר לא הופר דהא לא כתיב יפר ממנו אף הקמה מה שקיים לא קיים אע"ג דאיכא למידרש יקיים ממנו [דלא שויה רבנן למימר דהקמה עיקר]: **אמר רבא.** מתני' דקא משוי חילוק בין קונם תאנים וענבים שאני טוועמת להיכא דאמרה קונם תאנה שאני טוועמת וענבה שאני טוועמת לחייבה שני לאוין משום הלשון ר"ש היא דאמר (שבועות דף לו:) היכא דתבעוהו ה' בני אדם ואמר שבועה שאיני חייב לא לך ולא לך אם נשבע לשקר אינו חייב בהא שבועה אלא קרבן אחד: **עד שיאמר שבועה** (ג) **של כל אחד ואחד.** דאמר שבועה לא לך שבועה לא לך דמייב על כל אחד ואחד קרבן: **מתני' יודע אני שיש נדרים.** שאדם יכול לנדור: **אבל איני יודע שיש מפירין.** שאום אדם בעולם יכול להפר נדר ואחר כן נודע לו שהפרה מועלת: **יפר לה.** לאחר זמן כשנודע שיכול להפר דכיון דלא היה יודע שיכול להפר מעיקרא לא קיימן ביה ביום שמעו אלא השתא באותו יום שנודע לו שיכול להפר לה: **יודע אני שיש מפירין.** שהפרה מועלת לנדר אבל איני יודע אם נדר זה נדר גמור הוא ונמנע ולא הפר בו ביום: **ר"מ אומר לא יפר.** לאחר זמן כשנודע לו שנדר הוא וצריך הפרה דהואיל והוא ידע בעיב הפרה ולא הפר פושע הוא (ד) מ"מ אי נדר הוא שפיר עביד דמפר אי לאו נדר הוא מאי איכפת ליה מאי דהפר ואיכא מקצת שמיעה ככל שמיעה: **וחכמים אומרים יפר.** הואיל ולא הודר הדבר ואע"ג דאיכא מקצת שמיעה אינה ככל שמיעה. חכמים דמתניתין היינו רבי יהודה: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא.** שהרג בשוגג שאינו גולה (ג) דאמר בלא ראות זה שהרגו לא ראהו דאילו ראהו לא היה הורגו מכלל דיש שפק בידו לראות ואינו רואה דאינו גולה (דאמר) [דסד"א] מקצת ידיעה לסומא באונסתא דליבא תליא דרוב סומין מציינים לקול הברה מהיכן היא יוצאה ואותה קצת ידיעה בכלל ידיעה היא דקרא לא מיירי אלא היכא דידע לאבריה דהוה התם אלא דלא מיכון למיקטליה כדכתיב

מח א מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה י סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ט:

מט ב ג מיי' פי"ב מהל' נדרים הלכה כ סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רלד סעיף כא:

נ ד מיי' פ"ו מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה יד:

תוספות

אבל חכ"א מקיש הקמה [להפרה]. דחכמים לא משמע להו למידרש יקימנו יקיים ממנו הלכך הקמה והפרה שוים: **רבי** שבעון היא. דתמר בפרק שבועת הפקדון (שבועות לו:) דלא הוי שבועה פרט לתתייב ממש מטעות עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד ובכאן נמי לא הוי שני נדרים אלא משום דאמר קונם לכל אחד ואחד: **יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין.** כלומר שיוכל בעל להפר ולאחר מיכן נודע לו שיוכל להפר] יפר ולא אמרינן הרי שמע זה כמה ימים דהא לא הוי שמיעה כיון שלא היה יודע שיכול להפר: **יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר** גמור ר"מ **אומר לא יפר.** דלא קרינא ביה ביום שמעו הואיל והיה יודע שיש הפרה וחכמים אומרים יפר הואיל וטעה בנדר לא הוי שמיעה: **בלא ראות לרבות סומא.** אלמא ר"מ בתר סברת חזל ולא בתר ייסטא דקרא דמשמעותיה בבר רלאה ולא בסומא שלי אפשר לראות ואפילו הכי מרבה ליה לסוף סוף אין רואהו וגולה ואם כן בדישא דמתניתין נמי אמאי מפר נהי דאינו יודע שיש מפירין סוף סוף הרי שמע ולא הפר והרי שמע וחמרים קרינא ביה ומנמי התם מעניינה דקרא גבי רוצח כו'. **השתא** מפרש טעמא דרבי יהודה וטעמא דרבי מאיר:

פירוש הרא"ש

ר"ע מקיש הפרה להקמה. והפרה במקצת נמי הוא הפרה: **ורבנן** מקשו הקמה להפרה. כלומר יפרנו מגלה על יקימנו כי היכא דמיפרנו ליכא למידרש מינה הפרה במקצת מיקימנו נמי לא דרשינן הקמה במקצת דאורמיה דקרא למתב הכי: מתני' **יודע אני שיש נדרים בו'.** הך משנה פריסת לעיל בשלהי פ' (אלו נדרים) [ונעתה המתורסקן]: **גמ' ורמינהו בלא ראות פרט לסומא** חכמא. אלמא ר"מ בתר סברת חזל ולא בתר ייסטא דקרא דמשמעותא דקרא לא משמעא סומא דפשטיה דקרא משמע שהכה תמיהו בשביל שלא ראהו אבל ראה אחר ואפ"ה מרבה סומא דסוף סוף אין רואהו וא"כ דישא דמתני' נמי נהי שאינו יודע שיש מפירין ופשטיה דקרא משמע שהחרים לקיים אבל ידע שהיה יכול להפר מ"מ ניחל בתר סברא דסוף סוף שמע ולא הפר:

מסורת הש"ס

א) [נעיל סו. וש"נ], **ב)** נעיל עט., **ג)** מכות טו: [ב"ק פו:], **ד)** [נ"ב שייך לעמוד הקודם], **ה)** נ"ל מ"ט,

תורה אור השלם

1. אוֹ בְּכֹל אֲבֵן אֲשֶׁר יָמוּת בָּהּ בְּלֹא רְאוֹת וְיָפֹל עָלָיו וָיָמֹת וְהוּא לֹא אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מְבַקֵּשׁ רָעָתוֹ:

במדבר לה כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולר' עקיבא וכו' יקיים ממנו הס"ל ותמ"ל מס"ל זו דברי וכו' לא הופר כולו דהא לא כתיב יפר ממנו אף הקמה מה קשיים במקצת לא קיים כולו אע"ג דאיכא למידרש יקיים ממנו דלא שויה רבנן למימר דהקמה עיקר כנ"ל: **(ב)** ד"ה עד שיאמר שבועה לכל אחד כנ"ל ותיבת של נמחק: **(ג)** ד"ה ומינהו וכו' שאינו גולה והכי קאמר בלא ראות וכו' ספק בידו לראות פרט לסומא דאינו רואה לאינו גולה אלמא דאמרי' דאיכא מקצת ידיעה לסומא וכו' קצת ידיעה ככל ידיעה:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה אבל חכמים אומרים. אלמא וכו'. עיין בר"ן לעיל דף פב ע"ב ד"ה ור"מ אר"י:

מוסף רש"י

יודע אני שיש נדרים. הרי שמע בשאמר שנדרה ולא הפר לה ואמר לאחר מכאן יודע אני שיש נדר, שאם נודעת אסורה במה שנדרה, **אבל איני יודע שיש מפירין.** דאפשר במקצה לכך לא הפרתי לה, **יפר.** דכיון דלא הוה ידע שיש מפירין, מאי הוה ליה למעבד, נעשה כמי שלא שמע (לעיל עט.). **יפר.** ביום ששמע יפר, ומקצת ידיעה ככל ידיעה (ראש"ה בשמו). **אבל איני יודע שזה נדר.** משוב ולריך לבטלו, ר' מאיר אומר לא יפר. דכיון דידע דנדרה ויש מפירין, כשמיעה בעלמא דמי ואינני ליה למפר מעיקרא, **וחכמים אומרים יפר.** עכשיו, דכיון דלא ידע מתחלה דאפי' נדר לריך הפרה, כמי ששמע עכשיו דמי ולא לכתחילה (לעיל מט.). **בלא ראות.** משמע שהוא רואה במקום אחר וכאן היה בלא ראות (ב"ק פו:) דמשמע כאן לא ראה אבל רואה במקום אחר, **פרט לסומא.** שאינו רואה בשום מקום (מכות ט:).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

כדכתיב ואשר יבא את רעהו ביער דהוה ידע ליה (אבל) סומא אע"פ שלא ראהו אשה הוא על ידי שמיעה ידע שהוא לאשה ושמא דחייב גלות להכי איצטריך קרא בלא ראות פרט לסומא דאינו חייב גלות: ג) **רבי מאיר אומר בלא ראות לרבות את הסומא.** שגולה הא אינו רואה והיינו דאיצטריך קרא לרבויי מי שהוא בלא ראות (ד) בלא ראייה העין דלא אמר מקצת ידיעה בכלל ידיעה ושמא דהואיל ומקצת ידיעה לאו בכלל ידיעה לא יהא גולה להכי איצטריך לן ריבוא דקרא לחייבו גלות וקשיא דר"מ אדר"מ דבמתני' קאמר רבי מאיר מקצת ידיעה בכלל ידיעה ולא יפר והכא קאמר לה לא אמרינן מקצת ידיעה בכלל ידיעה: **אמר רבא לא קשיא הכא מעייניה דקרא.** גבי רוצח לאו במקצת ידיעה (ה) בכלל ידיעה פליגי אלא מדיוקא דקרא דדייק הכי: **רבי יהודה סבר כל דבר מיעל ליער הוא.** כל מי שיכול ליכנס ליער גולה ואפי' סומא במשמע ואתא בלא ראות דלא איצטריך דכי היכי דמתרבי מבלא ראות מתרבי נמי מיער והוי רבוי אחר רבוי ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט ובלא ראות ממעט לסומא: **כל דבר מידע הוא.** כלומר כל שיש לו ידיעה כשזורק אבן להיכן נופלת וסומא לאו בר מידע הוא: **ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא.** דאינו גולה הוי מיעוט אחר מיעוט מבלי דעת ובלא ראות ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ואתא בלא ראות ומרבה סומא: **גמ' לא שנו.** דיכול ליתן לה אע"ג (ו) דהוא מודר הנאה ממנו אלא דאמר לה בענין זה אין לך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך דכיון דאמר לה הכי לא קנה בעל ויכול ליהנות מהן דמשל אשתו הוא אוכל: **אבל אמר לה מה שתרצי עשי בהן.** אע"ג דאמר לה שאין לבעלך רשות בהן דמי כמי שקנה הבעל מיד האב **דיד אשה כיד בעלה** וכמי שנתן לאחרו דמי שהרי הרשה לה בהן לעשות מהם כל דבר ואסור הבעל בהן: **ושמואל [אומר אפילו] אמר לה מה שתרצי בו.** קסבר לא אמרינן יד אשה כיד בעלה: כמאן

אמר רבא הכא מעייניה דקרא והכא מעייניה דקרא ר' יהודה סבר גבי רוצח כתיב [1]ואשר יבא את רעהו ביער כל דבר מיעל ליער וסומא נמי בר מיעל ליער הוא ואי אמרת בלא ראות לרבות את הסומא מיער נפקא ליה אלא שמע מינה בלא ראות פרט לסומא רבי מאיר סבר כתיב בבלי דעת כל דבר מידע וסומא לאו בר מידע הוא ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא מבלי דעת נפקא ליה אלא שמע מינה בלא ראות לרבות את הסומא: **מתני'** [א]המדיר הנאה [ב]מחתנו והוא רוצה לתת לבתו מעות אומר לה הרי המעות האלו נתונין לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיך: **גמ'** אמר רב לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת בפיך אבל אמר מה שתרצי עשי קנה יתהון בעל ושמואל אומר [ג]אפילו אמר מה שתרצי עשי לא קנה יתהון בעל מתקיף לה רבי זירא כמאן

מדרבה אתי שפיר דהכא והתם סבירא ליה דמקצת ידיעה לאו ככל ידיעה אבל דרבי מאיר מאיר קשיא דהא ברישא מודה ר"מ דיפר ביום שלאחריו אע"ג דאיכא מקצת ידיעה דהיינו שיודע שיש נדרים אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה דמאי דאמר בסיפא לא יפר היינו משום דכיון שיודע שיש מפירין ידיעה גמורה משיבא ליה אבל היכא דליכא אלא מקצת ידיעה ברישא שיבא ליה כידיעה משיבא ליה והכא אמר לרבות את הסומא אלמא משיבא ליה מקצת ידיעה ככל ידיעה. וקשה לי מאי קושיא שאני הכא דקרא דייקי הכי וכי תימא הכי פריך נגמר מינה מ"כ מאי קא משני רבא הכא מעיניה דקרא וג"ל דסבירא לן דלאו מקרא דייקי הכי ר' יהודה ור"מ דקרא משמע הכי ומשמע הכי אלא מר אמר סבריה ומר אמר סבריה וכל חד מסמיך ליה אקרא באסמכתא בעלמא ומש"ה פריך מינה ומשני רבא דלאו דקרא"ד דבסברא בעלמא תלו אלא הכא מעיניה דקרא וליכא למימר נגמר מיניה דנדרים ורוצח לא שייכי כלל. ול"ג הכא מעיניה דקרא והכא מעיניה דקרא דליתיה בעיקר נסתי ולמאן דגרים ליה מעיקרא פרכינן נגמר מינה ומשני דהתם דייקי קראי הכי והכא דייקי איפכא: **הכא מעיניה דקרא.** לעולם ליתא ליה לרבי מאיר מקצת ידיעה ככל ידיעה ושאני הכא גבי סומא שהרג בשוגג דרבייה קרא בלא ראות פרט לסומא דמשמע שאינו רואה כאן אבל רואה במקום אחר: **וסומא לאו בר מידע הוא.** שאינו יכול לידע ולכוין מקום חבירו ממש ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא מבלי דעת נפקא ליה הילכך הוה ליה מיעוט אחר מיעוט ואינו אלא לרבות. והך סוגיא מיתלפא התם בפרק ואלו הן הגולין [א]: **מתני' המודר הנאה מחבירו והוא רוצה לתת לו מעות נתנו.** הא דתני מעות משום דאי יהיב לה מזונות אין צריך לומר לה כלום לפי שאין לבעל זכייה בהן והיינו דתנן בפרק אין בין המודר (נעיל דף לח.) חן את אשתו ולא הצריכוהו לומר ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן משום דכיון דאיהו זנה במקום הבעל ליתא ליה לבעל שום זכות באותן מזונות שהרי אפי' נתן לה הבעל מזונות הקטנין לה ומלמה והותירה אין לו לבעל באותו מותר כלום וכדאמר בפרק מי שאמר הריני זיר (זיר דף כד:) [ב]דקמלה מעיסתה כל שכן בשזנה אחר שאין לו לבעל שום זכות באותן המזונות הקטנין לה משום הכי תני והוא רוצה לתת לבתו מעות שיהו מצויין להוציא אותן בחפציה ובכי ה"ג יש לו לבעל זכות בהן וכדאיתא בפ' חזקת הבתים [ג] דאמרינן התם ילקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות ונמצא זה נהנה מתמיו שהדירו הנאה לפיכך צריך שיאמר לה הרי המעות האלו נתונים לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן אלא מה שאת נותנת לפיך. ודוקא דאמר לה הני תרי לישני אבל אמר אין לבעלך רשות בהן בלחוד לא מהני דמתני' רבי מאיר היא דאמר יד אשה כיד בעלה כדמוקי לה בגמרא. וכי תימא אם כן כי אמר לה נמי אלא מה שאת נותנת לפיך אמאי מהני היינו טעמא משום דכיון שאין אשה זוכה בנכסים כלל עד שתתן אותם לתוך פיה הרי באותה שעה אין הבעל יכול לזכות בהן ולפי זה דוקא כי אמר לה מה שאת נותנת לפיך אבל אי אמר לה אלא מה שאת מתכסה וכיוצא בו לא מהני וקני יתהון בעל. ואיכא מ"ד דהוא הדין בשיחדן לה לאיזה דבר שיהיה דלא קנה יתהון בעל כיון שאף לה לא הקנה לגמרי אלא לאותו דבר בלבד: **גמ' לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נותנת לפיך.** כלומר כלישנא דמתני' דאמר לה תרצי על מנת שאין לבעלך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לפיך בכי האי גוונא בלחוד הוא דלא קנה יתהון בעל משום שמה שתרצי עשי לא מהני

נא א מיי' פ"ז מהל' נדרים הלי"ז טוש"ע יו"ד סי' רכב סעיף ג:
נב ב מיי' שם ופ"ג מהל' זכיה ומתנה הלי"ד סמג לאוין רמב ועשין פב טוש"ע שם וטוש"ע אה"ע סי' פה סעי' יא:

תוספות

בבלי דעת. שאינו יודע שהאמר אלו סומא לאו בר מידע הוא שאינו יכול לראות אם מדיבו עמו אם לאו דאזיל רבי מאיר בתר משמעותיה דקרא כמו בממתינין דאמר לא קרינא כאן ביום שמעו והחרים הואיל וסבור שאינו יכול לספר: **ואי אמרת** בו'. אלא שמע מינה בלא ראות לרבות את הסומא דיעורא הוא לרבויי דולאי משמעותא לא משמע [הכי] ולפירוש זה לא גרסינן מה שיש במקצת פפרים והכא מעייניה דקרא ושמע מינה ר"ש דלא גרסינן: המדיר חתנו בו' נתונים לך במתנה. ופע"ג דנהנה הוא בדבר אין זה אלא גורם הנאה דתמן (לעיל ד' לח.) חן אשתו ובניו: **לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך.** דלא הוה המתנה שלה לכל דבר הילכך אם אמר לה ע"מ שאין לבעלך רשות בהם לא קנה הבעל אבל אמר לה מה שתלה עשי קני יתהון בעל וכי הדר אמר לה על מנת שאין לבעלך רשות בהם לא אמר (לה) כלום דיד אשה כיד בעלה דמיא שנתנם לה לעשות כל מה שתרצה קנאתם בעל אבל כי אמר לה מה שאת נושאת ונותנת לפיך דמתנה לא הוא גמורה לא אמרינן יד אשה כיד בעלה ופר"ת דהלכה כרב דגבי שמואל דהיינו באיסורי והלכה כרבי מאיר דרב קאי כוותיה אלרבי בפ"ק דקידושין (דף כג: ד"ה וכ"ל):

תורה אור השלם

1. וְאֲשֶׁר יָבֹא אֶת רֵעֵהוּ בַּיָּעַר לַחְטֹב עֵצִים וְנִדַּחָה יָדוֹ בַּגַּרְזֶן לִכְרֹת הָעֵץ וְנָשַׁל הַבַּרְזֶל מִן הָעֵץ וּמָצָא אֶת רֵעֵהוּ וָמֵת הוּא יָנוּס אֶל אַחַת הֶעָרִים הָאֵלֶּה וָחָי:

דברים יט ה

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה כ"מ וכו' לרבויי מי שהוא בלא ראות העין דלא אמר מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה ומימא וכו' לאו ככל ידיעה לא יהא גולה וכו' מקצת ידיעה ככל ידיעה ולא יפר ובכל ידיעה כל"ל ומיעוט בלא ראות בעמקן וסל"ל: (ו) ד"ה אמר רבא וכו' ככל ידיעה פליגי אלא בדוקיא דקרא: (ז) ד"ה לא שנו וכו' אע"ג דהתנו מודר הנאה:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה הנודר וכו' בדקמצה מעיסתה. ועיין בתוס' שם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בהר"ן ד"ה וסומא כו' והך סוגיא מיתלפא התם בפרק ואלו הן הגולין. ר"ב עי' ספר חמשה שיטות בתוספי רישב"א למכות ט' ע"ב ותבין כוונת הר"ן במ"ש הך סוגיא מהתמלפות היא:

פירוש הרא"ש

ומשני **הכא** מעייניה דקרא בו'. כלומר לעולם ר"מ אזיל בתר משמעותיה דקרא ואי לא כתיב אלא בלא ראות הוה ממעט סומא אלא מדיוקא דקרא תרי מיעוטי מרבה סומא הלכך גבי נדר נמי אזיל בתר משמעות דקרא וכיון שלא ידע שיש מפירין לא הוי קיום אבל קיפא כיון שידע שיש מפירין אע"פ שלא ידע שהוא נדר מכל מקום היה לו להפר ומה שכתוב בספרים והכא מעייניה דקרא רבי מאיר סבר ביום שמעו בו' גירסא שאינה ברורה היא: כתנו' המודר הנאה מחתנו בו'. הרי מעות הללו נתונים לך במתנה ואע"פ שתתנו נהנה מהן שזן לך את אשתו התנן לעיל חן את אשתו: ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן. הא לאו הכי אסור אע"פ שנותנן לאשתו ולעיל דתנן דנותן מתנה לאחר מותר המודר ליהנות ממנו שאני הכא שהבעל זוכה בפירות המתנה שנותנין לאשתו הוי כאילו נתן לבעל: גמ' **לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת לפיך.** הרי פירש מה שאמר בתחלה המעות הללו נתונין לך במתנה דלא הוי מתנה לכל דבר אלא לגמה שפירש הילכך אמרי נמי מה שאמר ע"מ שאין לבעלך רשות בהן: **אבל אמר** לה מה שתרצי עשי. כיון דהוא מתנה לכל דבר קנה יתהון בעל ותו לא אמרי מה שאמר ע"מ שאין לבעלה רשות בהן:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עין משפט נר מצוה

נג א מיי' פ"ח מהל' עירובין הל"כ סמג עשין ו טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ט:

נד ב ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' י:

נה ד מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' טז סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לה:

תורה אור השלם

1. וְנֵדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ:
במדבר ל י

תוספות

כמאן אזלא הך שמעתא דרב בר"מ. דאמר פרק קמא דקידושין דיד עבד כיד רבו דמי ומשמע ליה לרבי [זירא] דהכי נמי אמר נמי אשה ומתני' ר"מ דשתיק משנה ר"מ: ורמינהו ביצד משתתפין במבוי. פירוש שיש הרבה תלירות פתוחות למבוי ואסורות לטלטל בתוכו להוליא ולהכניס בתוכו: מניח חבית של יין. ומזכה להם על ידי אשתו והוי כאילו הכא דייבי ואין אוסרין זה על זה: **ואי אמרת יד אשה כיד בעלה בו'.** אלא שמע מינה דר' מאיר לא אמר אלא בעבד אבל לא באשה ובקה לרב: כיון דלזכות **אחרים מיד בעלה זכיא.** כיון דבעל עצמו מזכה בהם ומסתלק עצמו ומתלקו [וזכיה כדאמרי' במתנת הבעל] שאין הבעל אוכל פירות **איתיב יהודה בר נאלרב אשי.** אמתני' דעירובין אלא אי אתה רב אוגיא אלא שזוכה. כלומר שמוכין על ידן וכו' ואשתו: בשיש לה בית בחצר. ואוסרי ביתה על המבוי ואריך הבעל לזכות גם לעצמה והיא קונה כדאמר כיון דבעל יהיב לה מנו דזכיה לנפשה קנה לאחריה דבר מיירי מתניתין דעירובין ובריית' דאבל לא על ידי אשתו כשאין לה בית בחצר ואין זוכה לאחרים אלא הוי כאילו הבעל נותן לעצמה: ונדר אלמנה וגו'. קיימא מתניתין אקרא כילד אמרינן פנויה שאמרה: **אינו יכול להפר.** דאמרינן דאחזינן בחר שעת נדרה ואז היתה אלמנה ובעל אינו מיפר בקודמין:

נג (א) מיי' פ"ח מהל' עירובין הל"כ סמג עשין ו טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ט:

נד (ב) ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' י:

נה (ד) מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' טז סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ונדר וכו' יקום עליה דכיון דאין לה בעל מי יפר לה אלא דאמרה הריני מיהה כל"ל והד"ל:

מוסף רש"י

כיצד משתתפין במבוי. להיות כל התלירות מוליאין לתוכו וטלטלו בתוכן (גיטין סד:). **מניח.** משלו אם יולה (ערובין עט:). **את החבית.** שהיין נתוסס לשיתוף, דסתם שיתוף ביין (גיטין סד:). **ומזכה להן** על ידי כו'. ואומר להן קבלו מבית זו חבו בה לשם כל בני מבוי (ערובין עט:).

פירוש הרא"ש

כמאן אזלא שמעתתא דרב בר"מ. דאית ליה בפ"ק דקידושין (דף כג:) דאין קנין לעבד בלא רבו וסבר רב דבאשה נמי קאמר ר"מ דאין קנין לאשה בלא בעלה: **כיצד משתתפין במבוי.** תלירות דפתוחות למבוי אוסרות זו על זו לטלטל מתוכן למבוי משום דתלירות מיוחדות לבעליהן והמבוי לרבים ונזכו חכמים דילמא אתי לאפוקי מרשות היחיד לרשות הרבים עד שיתפתפו יחד ונראה כאילו דרין כולם יחד במקום שמונח שיתופן: **מניח את החבית.** שלו יין או שלו גרוגרות: **ואי אמרת קנה יתהון בעל.** דר"מ סבר יד אשה כיד בעלה: דכיון **דלזכות לאחרים הוא מיד בעלה זכיא.** לכיון דבעל גופיה מזכה להם ומסתלק ממה שזוכה דאמרינן במתנה שהבעל נותן לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירות: **איתיביה רבינא לרב אשי.** אמתני' דעירובין פריך ולא קאי אסוגיא דהכא: מתניתין בשיש לה **חצר באותו מבוי.** ופוסקת על בני המבוי ואריך הבעל לזכות גם לאשה אבל מתני' דעירובין מיירי בשאין לה חצר הילכך אין לה יד לזכות לאחרים: **מתני' אינו יכול להפר.** אע"פ שהנדר חל כשהיא מתמתו דבתר שעת הנדר אזלינן וכן בסיפא:

כמאן אזלא הא שמעתא דרב [ב] **כרבי מאיר דאמר יד אשה כיד בעלה ורמינהו** [ג] **כיצד משתתפין במבוי** [א] **מניח את החבית ואומר הרי זה לכל בני מבוי** [ב] **ומזכה להן על ידי עבדו ושפחתו העברים ועל ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי אשתו ואי אמרת קנה יתהון בעלה עירוב לא נפיק מרשותיה דבעל אמר רבא אע"ג דאמר רבי מאיר יד אשה כיד בעלה מודה רבי מאיר לענין שיתוף דכיון דלזכות לאחרים הוא מיד בעלה זכיא איתיביה רבינא לרב אשי אלו שזכין להן [על ידי] בנו ובתו הגדולים ועבדו ושפחתו העברים** [ג] **ואלו שאין זכין להן על ידי בנו ובתו הקטנים ועבדו ושפחתו הכנענים ואשתו אלא אמר רב אשי מתניתין בשיש לה חצר באותו מבוי עסקינן** [ג] **דמגו דזכיא לנפשה זכיא לאחריני: מתני'** [ד] **ונדר אלמנה וגרושה יקום עליה כיצד** [ד] **אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום אע"פ שנשאת בתוך ל' יום אינו יכול להפר**

נדרה

כמאן אזלא הא שמעתא דרב. דאמרן למתני' דיד אשה כיד בעלה: כרבי מאיר. דאמר בעלמא דיד אשה כיד בעלה: **ורמינהו כיצד משתתפין בו'.** במסכת עירובין ותסתם מתני' ר' מאיר: **אמר רבא דאע"ג דאמר רבי מאיר.** בעלמא יד אשה כיד בעלה וכמי שנתן לאחתו דמי: **מודה רבי מאיר לענין שיתוף דכיון דלזכות לאחריס הוא מיד בעלה זכיא.** כלומר כיון דבעל דעתו הוי לזכות לאחריס על ידי אשתו נמי יצא מיד בעלה ואין לו רשות בהן כלום ואסכי מזכי להו על ידה אבל בעלמא כגון דיהיב מתנה לאשתו אימא לך דיד אשה כיד בעלה: **אלו שזכין.** גבי שיתוף מבוי קמיירי שמזכה משלו לכל בני מבוי: **על ידי בנו ובתו הגדולים.** שכבר יצאו מרשותו אבל לא על ידי בנו ובתו הקטנים שידן כידו וכן לא על ידי אשתו. אלמא לר"מ אפילו על ידי שיתוף יד אשה כיד בעלה דמיא: **אלא אמר רב אשי מתניתין.** דלעיל דקאמר דיכול לזכות לכל בני מבוי על ידי אשתו: **בשיש לה חצר באותו מבוי.** לאותה אשה שאין חצרה זקוקה לבעלה דמגו דזכיא לנפשה להוא חצר זכיא נמי לאחרייני את השיתוף: **מתני' ונדר אלמנה וגרושה יקום.** בחזה ענין אמר קרא שנדר אלמנה וגרושה יקום

עליה (ה): **אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום.** ובשעה שנדרה היתה אלמנה או גרושה: **אע"פ שנישאת בתוך ל' יום.** קודם שיחול הנדר עליה ואיכא למימר הואיל ולא חל הנדר עליה יפר לה בעל אפי' הכי אין יכול להפר דבתר אמירה אזלינן והוי להו קודמין ואין הבעל מפר בקודמין:

נדרה

קנין לאשה בלא בעלה ה"מ היכא דיהיב לה אחר מתנה אבל מודה הוא דבעל שנתן מתנה לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירות כדאמרינן בפ' חזקת הבתים (ב"ב דף נא:) ולא שמעי' ליה לר"מ דפליג בהא הילכך ה"ל כיון דבעל מ"מ הא קמפיק ליה מרשותיה אע"פ שאינו נותן לה ממש אלא לזכות את אחרים מודה דזכיא. כך נראה בעיני: **איתיביה רבינא לרב אשי.** לאו לאותובי לרב קאתי דבלא רב נמי קשיא מתנייתא אהדדי אלא למדחי פירוקיה דרבא אתא למירמי מתנייתא אהדדי: **בנו ובתו הקטנים.** שאין להם יד **ועבדו ושפחתו הכנענים ואשתו** נמי ידן כידו ואמאי והאמר רבא דכל היכא דמזכה הבעל לאחרים ע"י יש לה יד: **אלא א"ר אשי.** כי קתני מזכה להן ע"י אשתו דוקא בשיש לה חצר באותו מבוי כגון שנפלה לה בירושה בעודה ארוסה והוא כתב לה בעודה ארוסה דין ודבריס אין לי בנכסיך דבכי האי גוונא מהני כדאיתא בריש פרק הכותב (כתובות פג.) דמגו דזכיה לנפשה להתיר חצרה דבבעל שנתן מתנה לאשתו אפי' ר"מ מודה דיש לה יד וכדכתיבנא לעיל זכיא נמי לאחריני לכל בני המבוי: ולענין הלכה פסק הגיה שמואל הלוי בשם רב עמרם גאון ז"ל דהלכה כשמואל דאע"ג דפלוגתייהו הכא לענין איסורא וקי"ל כרב באיסורי (בכורות מט:) אפ"ה כיון דעיקר פלוגתייהו בדינא תליא אי אמרינן יד אשה כיד בעלה או לא נקטינן כשמואל דהלכתא כוותיה בדיני [שם] ועוד דרב כר"מ ושמואל כרבנן הלכך נקטינן כוותייהו ועוד דסוגיין בעלמא כשמואל דעל מנת שאין לבעלך רשות בהן בגלחוד מהני כדאמרינן פ' מי שאמר הריני נזיר (נזיר דף כד:) גבי הפרישה בהמתה אי משלה היתה הבהמה דמקשינן מה שקנתה אשה קנה בעלה ומשני כגון שקנתה מעיסתה ואי נמי דאקני לה אחר מנה על מנת שאין לבעלה רשות בהן ובפרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף עא.) נמי אמרי' אינו חייב עד שיאכל משל אביו ומשל אמו ופרכינן אמו מנת לה מה שקנתה אשה קנה בעלה ומשני כגון דאקני לה אחר ע"מ שאין לבעלה רשות בהן וכן פסק הרב רבינו משה בר נחמן ז"ל ולפי זה כי אמר לה על מנת שאין לבעלך רשות בהן בגלחוד מהני. אבל רבינו תם והראב"ד ז"ל פסקו כרב משום דפלוגתייהו הכא גבי נדרים דאיסורא ניהו וקיימא לן דהלכתא כרב באיסורי ולפי זה לא מהני אלא כי אמר לה על מנת שאין לבעלך רשות בהן אלא מה שאת נותנת בפיך. והרמב"ם ז"ל (ו) מיצע את הדרך שפסק כשמואל אלא שכתב לשמואל נמי תרתי בעינן ע"מ שאין לבעלך רשות בהן ומה שתרצי עשי שהוא ז"ל מפרש דרב ושמואל בהא פליגי דרב סבר דהאי דינקט מתניתין שאת נותנת לפיך דוקא הוא ולישנא אחרינא לא מהני ביה דאי אמר נמי מה שתרצי עשי (לא) קנה יתהון בעל ושמואל סבר דלאו דוקא הוא הדין מה שתרצי עשי ומיהו לכולי עלמא תרי לישני בעינן והקשו עליו וכי מאי מוסיף במאי דאמר לה תו מה שתרצי עשי הא אינו אלא כאומר ע"מ שאין לבעלך רשות בהן בגלחוד ונראה לי דהיינו טעמא משום דכי אמר לה מה שתרצי עשי לדידה נמי לא יהיב לה לגמרי דיימא לאלתר זכה בהן בעל אלא הרי הוא כאומר לה לא יהו שלך אלא לאותו דבר שתרצי לעשות בהן בכל שעה ושעה וקבירא ליה לשמואל דכי היכי דמייחד לדבר אחד מיוחד מהני הכי נמי כיון דמייחד לאותו דבר שתרצה לעשות מהן כל שעה ושעה מהני שאין קנין חל אלא באותה שעה שתרצה לעשות בהן איזו דבר לאותו דבר בגלחוד: **מתני' ונדר אלמנה וגרושה יקום עליה כיצד אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום אע"פ שנשאת וכו'.** דודאי קרא להכי אתא דאי בלא נשאת למה איצטריך קרא לומר דיקום עליה פשיטא מאן מפר לה אלא ודאי נשאת איצטריך לומר דכיון שנדרה בעודה אלמנה אע"פ שאמרה שיחול הנדר לאחר ל' יום כי נשאת לאחר מכן אינו מפר משום דבתר אמירה אזלינן שנדרה קודם שנשאת ואין הבעל מפר בקודמין: (ו) **נדרה והיא בבית הבעל וכו' הרי זה מופר.** דבתר שעת אמירה אזלינן בין לקולא בין לחומרא:

נדרה

(ה) [קדושין כג:], (ב) עירובין עג: עט: גיטין סד:, (ג) [ב"מ ט:], (ד) [שיך לע"ל], (ה) פ"ז מהלכות נדרים הלכה י"ז, (ו) [שיך לעמ' הבא].

נדרה והיא ברשות הבעל. שהיתה נשואה והפר לה בעל. והשתא מפרש כיצד נדרה אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום והפר לה בעל: **אע"פ שנתאלמנה כו' הרי זה מופר.** ואע"ג דאיכא למימר הואיל ובשעת הנדר דינו שיחול וכבר יצאה לרשות עצמה ולא תועיל בו הפרה להכי אשמעינן דהרי זה מופר דאחר שעת אמירה קאזלינן ואשמעינן היכא דבאה ברשות עצמה בשעת הנדר והיכא דהיא ברשות אחרים נמי: **זה הכלל כל שיצאה לרשות עצמה.** מפרש בגמ' לאיתויי מאי: **גמ' רבי ישמעאל אומר יפר.** דהפרה מועלת בו הואיל ולא חל הנדר עד שנכנסה לרשות בעלה: **ר' עקיבא אומר לא יפר.** דבתר קבלת הנדר אזלינן: **וסימניך ינ"ל.** כלומר בבא דאשונה תני יפר והדר לא יפר בבא אחרונה תני לא יפר **והדר יפר: אשה איש שאמרה.** בזמן שהיא אשת איש כו': **ר' ישמעאל אומר לא יפר.** אין הפרה מועלת בו הואיל ובשעה שהנדר חל הויא ברשות עצמה: **ר' עקיבא אומר יפר.** דבשעת קבלת הנדר הויא ברשות הבעל: **עד שיהא נדר.** כלומר קיום הנדר: **ורבי עקיבא סבר הרי הוא אומר כל אשר אסרה על נפשה שיהא איסור הנדר.** קבלת הנדר (ג) והכי נמי דייקינן במתני' כל אשר אסרה ורבי עקיבא היא: **אפי' אימא ר' ישמעאל מאני.** בדין הוא היכא דנדרה כשהיא אלמנה ותלתה נדרה בימים עד לאחר שלשים יום (ד) אהכי קאמר אינו יכול להפר דליכא למימר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת דלא מסקא אדעתא דמינשא בתוך הזמן אהכי אינו יכול להפר דאימור זימנין דשלמו כל ל' יום ולא ניסת וכי נדרה נמי ברשות בעלה ותלתה נדרה בימים דין הוא שיפר איכא למימר כל הנודרת כו' ולא מסקא אדעתא שתגרש דזימנין דשלמו יומי ולא מיגרשא ואם הפר הרי זה מופר ודילי נמי היכא דתלתה נדרה בנישואין איהכי יפר דעל דעת בעלה נדרה והיכא דתלתה נדרה בגרושין ליכא למימר דתלתה עלמה בבעלה ואהכי לא יפר: **זה הכלל דקתני.** בתידך פירקין (לעיל דף עח.) גבי נערה המאורסה זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה כו' לאיתויי הלך האב עם שלוחי הבעל דהתם לא יצאה לרשות עצמה דאביה ובעלה מפירין נדריה: **זה הכלל דקתני הכא.** גבי ואלו נדרים דמשמע דיוצאת לרשות עצמה לאיתויי מסר האב לשלוחי הבעל ולא הלך הוא עמהם דאותה שעה יצאה מרשות האב עד שהגיעה לרשות הבעל ויצאה לרשות עצמה ואין הבעל מיפר נדריה שאין הבעל מיפר בקודמין: **מתני' ע' נערות נדריהן קיימין.** שאין יכול להפר להן: **בוגרת והיא יתומה.** נערה בוגרת והיא יתומה: כל חד מהני תלת גווני לתלתא. ואמרינן בירושלמי [פי"א ה"ד] שאף רבי יהודה לא אמרה אלא לחדד בהן את התלמידים: **בוגרת והיא יתומה.** שנדרה כשהיא בוגרת והיא יתומה בחיי האב כגון שנשאת ונתאלמנה או נתגרשה כדיון דנשאת שוב אין לאביה רשות בה: **נערה ובגרה והיא יתומה.** שנדרה כשהיא נערה ובגרה לאחר מכן והיא יתומה בחיי האב ודכתיבנא: נערה

נדרה והיא ברשות הבעל מפר לה ביצד [א]אמרה הריני נזירה לאחר ל' אע"פ שנתאלמנה או נתגרשה בתוך ל' הרי זה מופר [ב]נדרה בו ביום ונתגרשה בו ביום החזירה בו ביום אינו יכול להפר זה הכלל כל שיצאה לרשות עצמה שעה אחת אינו יכול להפר: **גמ'** תניא [ג]אלמנה וגרושה שאמרה הריני נזירה לכשאנשא ונשאת ר' ישמעאל אומר יפר ור"ע אומר [ד]לא יפר וסימנא ילל"י אשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ונתגרשה [ה]ר' ישמעאל אומר לא יפר [ו]ורבי עקיבא אומר יפר אמר רבי ישמעאל הרי הוא אומר [1]ונדר אלמנה וגרושה וגו' עד שיהא נדר בשעת אלמנות וגרושין ר"ע סבר הרי הוא אומר [1]כל אשר אסרה על נפשה עד שיהא איסורי נדר בשעת אלמנות וגרושין אמר רב חסדא מתני' ר' עקיבא היא אביי אמר אפילו תימא רבי ישמעאל מתניתין תליא נפשה ביומי [ח] ברייתא תליא נפשה בנישואין שלמו יומי ולא נתגרשה שלמו יומי ולא מיתנסבא [ט]זה הכלל דקתני גבי נערה המאורסה לאיתויי הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל בנערה המאורסה [י]דאביה ובעלה מפירין נדריה זה הכלל דקתני גבי ואלו נדרים לאיתויי [יא]מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל [יב]שאין הבעל מיפר בקודמין: **מתני'** תשע נערות נדריהן קיימין בוגרת והיא יתומה נערה [יג] ובגרה והיא יתומה נערה

נדרה בו ביום. ביום שנשאת וכדאוקים לה בפרק נערה המאורסה [יד] בשנשאת ונתגרשה בו ביום והחזירה בו ביום אינו יכול להפר שאין הבעל מפר בקודמין ואי הך מחזרה לאירוסין בלחוד היא נמי אינו יכול להפר בשותפות האב דכיון שנשאת שוב אין לאביה זכות בה וכי קתני נדרה בו ביום לרבותא נקטיה דאע"ג דבו ביום היתה ברשות אביה קודם שנדרה אפי' הכי כיון שנשאת אין לה תקנה אפי' באותו יום עצמו: **גמ' ר' ישמעאל אומר יפר.** דסבירא ליה דבתר חלות הנדר אזלינן ולא בתר אמירה: **רבי עקיבא אומר לא יפר.** דאזלינן בתר אמירה: **עד שיהא נדר בשעת אלמנות וגירושין.** ונדר היינו חלות הנדר הילכך בין בריאשא בין בסיפא בתר חלות הנדר אית לן למיזל: **עד שיהא איסור הנדר.** כשהיא אוסרת עצמה בנדר שהכל תולין אחר שעה שהוא נודר: **מתניתין מני ר' עקיבא היא.** דאזיל בתר שעת אמירה: **אפי' תימא רבי ישמעאל.** דכי אזיל ר' ישמעאל בתר חלות הנדר ה"מ כי תליא נפשה בנשואין או בגירושין הלכך כיון שאי אפשר לאמירת הנדר וחלות הנדר שיהו ברשות אחד ס"ל לרבי ישמעאל דאזלינן בתר חלות הנדר אבל מתני' דלא תליא נפשה אלא ביומי ופשר דשלמו יומי ולא מנסבא שלמו יומי ולא מיגרשא ומגלא שתהא אמירת הנדר וחלותו ברשות אחד אפילו כשנשתנה הרשות שנשאת או נתגרשה מודה רבי ישמעאל דבתר אמירה אזלינן ולא בתר חלות כיון שבתחלתו היה ראוי הנדר לחול באותו רשות שהיה בשעת אמירה: **ולענין הלכה קיימא לן כרבי עקיבא הילכך אפי' אומרת הריני נזירה כשנשאת או כשאתגרש בתר שעת אמירת הנדר אזלינן בין לקולא בין לחומרא: זה הכלל דקתני גבי נערה המאורסה.** בפרקין דנערה המאורסה הוא דתנן זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה לאתויי הלך האב עם שלוחי הבעל שאע"פ שהיא עם שלוחי הבעל כיון שאף האב או שלוחיו הלכו עמה לא יצאה מרשות אביה לאביה ובעלה מפירין נדריה: **זה הכלל דקתני גבי אלו נדרים.** כלומר בפרקין הכהא לאתויי מסר האב לשלוחי הבעל דכיון שמסרה להם שוב אין לאביה רשות בה דהוי לה כך מסירה כשואין שהבעל מפר בנדרים שתדור מנשואין ואילך אבל נדרים שנדרה כבר לא שאין הבעל מפר בקודמין ובשותפותיה דאב נמי לא דבהך מסירה יצאה מרשות אביה ושוב אין לו זכות בה: **מתני' תשע נערות נדריהן קיימין.** הנך תשע כולהו איתנהו בכלל תלת דהיינו יתומה בחיי האב ויתומה ממש ובוגרת דבכל חד מהנך תלתא גווני היא יוצאה מרשות אביה ורבנן לא מנו אלא הנך תלתא דאמרן כדאיתא בגמרא [ע"ב] אלא דרבי יהודה פליג אתלתא דאמרן דאמר דבעינן דיוצאת לרשות עצמה ובגרה לאחר מכן והיא יתומה בחיי האב ודכתיבנא: נערה

יצאה מרשות האב ואם נדרה בדרך ונתגרשה ונתאלמנה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה: זה הכלל דקתני גבי אלו נדרים. היינו הך דתמני' לאתויי מסר האב לשלוחי הבעל דיקתני כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה ולא הפרה דמרמזתה האב יצאה ואין הבעל מפר בקודמין: מתני' תשע נערות נדריהם קיימין. נערות לאו דוקא. דאפילו בוגרת והיא יתומה ונדרה אחר שנתיתמה. שנים בוגרת ומת אביה ואחר הנדר מת אביה. שלשים בוגרת ומת אביה נדרה כשהיא נערה ובגרה ואח"כ מת אביה.

מתניתין תליא נפשה ביומי. ויכול להיות שישלמו יומיה בעודה אלמנה וכן בסיפא איכא לשעוי בכה"ג: זה הכלל דקתני גבי נערה. פירקין דנערה דלעיל דקתני כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה ולא אמרינן דמסירתה לשלוחי הבעל הוי קיבול דנישואין ויצאה מרשות אב: זה הכלל דקתני גבי נדרים. כלומר הכא לאיתויי מסר האב לשלוחי הבעל ונדרה וגירשה והחזירה לאין בעל מפר דיצאה כבר מרשות האב כיון שמסרה לשלוחי הבעל הרי הוא כאילו נכנסה לחופה: תשע נערות נדריהן קיימין. בוגרת והיא יתומה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה ובגרה ומת אביה נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה בוגרת ואביה קיים [נערה ובגרה ואביה קיים] נערה והיא יתומה [נערה בוגרת והיא יתומה] עד כאן הגי'. ה"פ ט' מיני נערות מיהו אין בהם חידוש בכולם אך השמיענו התנא בכל הנדרין שיוכל למצוא ובוגרת נמי בכלל נערות פי' בוגרת והיא יתומה ונדרה אחר שנתיתמה ג'. בוגרת ומת אביה כלומר בוגרת שנדרה ואחר הנדר מת אביה ב'. נערה שלא בגרה ומת אביה פירוש נדרה כשהיא נערה ומת אביה ובגרה ואח"כ בגרה ובאת לשאול אחר שמת אביה ראויה מת אחר הנגר ד'. נערה שמת אביה פירוש נדרה כשהיא נערה ושוב אחר הנדר מת אביה ובגרה ואחר שבגרה באת לפניו לשאול על נדרה ה'. בוגרת ונדרה ואביה קיים ו'. נערה בוגרת פירוש נדרה כשהיא נערה ובגרה ובאת לשאול על נדרה אחר שבגרה הרי הנדר ואביה קיים ובאה לשאול בעוד אביה חי ז'. נערה והיא יתומה פירוש נערה שנתיתמה ונדרה אחר שנתיתמה ח'. נערה בוגרת והיא יתומה פירוש נדרה כשהיא נערה וכשעת הנדר היא יתומה ובגרה ובאת לשאול על נדרה אחר שבגרה הרי לך תשע נערות תלוקות ולא יהי זו כיהי זו וכולן נדרן קיימין ואין אב יכול להפר:

מסורת הש"ס

א) לעיל עב., ב) [תוספתא פ"ז], ג) [לעיל עח.], ד) [גיטין לה: ש"ן], ה) [לעיל עב.],

תורה אור השלם

1. וְנֶדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ: במדבר ל י

מוסף רש"י

מסר האב לשלוחי הבעל. כגון שמסרה להם וגירשה בדרך והחזירה, הרי היא כנשואה ואין אחד משניהם מיפר (ראמ"ה בשמו). שאין הבעל מיפר בקודמין. בנדרים שקדמו לנשואין (גיטין לה:) לאותן נדרים שנדרה בזמן שאמר מיפר בעלה, אבל אם היו עליה נדרים קודם שנשאה כשהיה אירוסה וכנסה, לא מצי מיפר (לעיל סז.).

פירוש הרא"ש

נדרה בו ביום כו' והחזירה בו ביום. ותמ"ל שמע אם נדרה אינו יכול להפר כיון שיצאה לרשות עצמה בין נדרה להפרה אלין הבעל מפר בקודמים דיצא הכי כדפירש באשה היושבת תחת בעלה ונדרה וגרשה בעלה והחזירה ואח"כ שמע אע"ג דהנדר היה בבית אישה אינו מפר כיון דהפקיעו גירושין בין נדר לשמיעה ומיהו מדנקט נדרה בו ביום משמע דאיירי באלמנה ואין האב והאדון מפירין אי גירושין והאדון דמו ואי גירושין לאו דהקמה דמו מוקי לה לעיל בשנאשה: גמ' רבי ישמעאל אומר לא יפר. דאזיל בתר חלות ובאותה שעה גרושה היא: רבי עקיבא אומר יפר. דאזל' בתר שעת הנדר: מתני' דתליא נפשה ביומי. דאמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום ופשר דלאחר שלשים יום תהיה תחת בעלה הילכך מפר לה ואע"פ שנתאלמנה או נתגרשה הוי הפרה אבל כשאמרה הריני נזירה לכשאתגרש דאי אפשר לנדר לחול בעודה תחתיו לא מצי מפר ואמ' נעשה נמי שייך בריש: זה הכלל דקתני גבי נערה המאורסה. לעיל בפרק נערה דקתני זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה: לאיתויי הלך האב עם שלוחי האב עם שלוחו הבעל דעדיין לא יצאה מרשות האב ואם נדרה בדרך ונתגרשה ונתאלמנה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה: זה הכלל דקתני גבי אלו נדרים. היינו הך דתמני' לאתויי מסר האב לשלוחי הבעל דיקתני כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה ולא הפרה דמרמזתה האב יצאה ואין הבעל מפר בקודמין: מתני' תשע נערות נדריהם קיימין. נערות לאו דוקא. דאפילו בוגרת והיא יתומה ונדרה אחר שנתיתמה. שנים בוגרת ומת אביה ואחר הנדר מת אביה. שלשים בוגרת ומת אביה נדרה כשהיא נערה ובגרה ואח"כ מת אביה.

הגהות הב"ח

(ח) גמ' מתניתין תליא נפשה ביומי שלמו יומי וכו' ולא מיתנסבא ברייתא תליא נפשה בנישואין זה הכלל כל"ל: (ט) שם במשנה נערה (ובגרה) מז"מ וי"ב ס"ל בוגרת: (י) רש"י ד"ה ור' עקיבא סבר וכו' קבלת הנדר ר' עקיבא היא הכי נמי וכו' אשר אסרה הס"ד: (יא) ד"ה אפילו וכו' ואהכי אינו וכו' דאיכא למימר כל וכו' הרי זה מופר ובריייתא נמי היכי דמלתה:

גליון הש"ס

גמ' ורע"ק אומר יפר. עיין לעיל דף פ ע"א בהר"ן ד"ה ור' יוסי:

תוספות

אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום. פירוש אם אשה שאמרה כן ונתגרשה קודם שיגיעו שלשים יום הרי זה מיפר קודם שיגרשנה: נדרה ונגרשה בו ביום והחזירה בו ביום. בפירקין דלעיל (דף עב.) מוקמינן לה בנשואה ואינו יכול להפר דאין בעל מיפר בקודמין וכגמרא מפרש [זה הכלל] לאיתויי מאי: תניא בו' לכשאנשא רבי ישמעאל אומר יפר. דאזלינן בתר שעת הנדר: רבי עקיבא אומר לא יפר. דאזלינן בתר שעת אנדרה: עד שיהא נדר. איתוי בעודה אלמנה וסיון אשראברהעלנשה. בסמ"ר קרא דנדר אלמנה כתיב שיהא איסור הנדר מזיכות בשעת אלמנות דאזלינן בתר שעת הנדר: ברייתא תליא נפשה בנישואין. כלומר בכאן לא קאמר ר"ש הריני מזיה לכשאנשא דיפר משום שאי אפשר לנדר לחול באלמנותה הילכך קרייא בה נדר באלמנות:

עין משפט נר מצוה

נו א מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' י"ז סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לד:

נז ב מיי' שם פי"ח הל' יב סמג שם טוש"ע שם סעי' יד:

נח ג מיי' שם פי"ג הל' יח סמג שם טוש"ע שם סעי' לה:

נט ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' לד:

ס ה ו מיי' פי"ח מהל' נדרים הלכה כב סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' מ:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות